

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ

PAŽYMA
DĖL TEISĖJŲ ATLYGINIMŲ ĮSTATYMO NR. X-1771 PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO (TAP-21-527)(21-22066(2))

2021-05-20 Nr.

Vilnius

Rengėjas: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Tikslas: nustatyti teisėjų darbo apmokėjimą už darbą bei budėjimą poilsio ir švenčių dienomis, padidėjusį darbų krūvį ir pavadavimą (įgyvendinamas Konstitucinio Teismo nutarimas), taip pat suvienodinti priedo už iš tarnautus metus skaičiavimo tvarką su valstybės tarnautojams taikoma tvarka.

Dabartinė situacija:

- Teisėjų atlyginimų įstatymas nustato, kad bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų pirmininkų, jų pavaduotojų, skyrių pirmininkų ir teisėjų darbo užmokestis susideda iš pareiginės algos (apskaičiuojama koeficientą padauginus iš pareiginės algos bazinio dydžio (BD 2021 m. – 177 Eur)) ir priedo už iš tarnautus metus (3 proc. teisėjo pareiginės algos už kiekvienus 3 metus, bet ne daugiau kaip 30 proc. pareiginės algos). Teisėjams, atliekantiems teisėjo funkcijas, nurodytas Baudžiamojo proceso kodekse, Civilinio proceso kodekse, kituose įstatymuose, metų pabaigoje už viršvalandinį darbą, darbą poilsio ir švenčių dienomis išmokama ne didesnė kaip pareiginės algos dydžio vienkartinė priemoka. Konstitucinio Teismo teisėjams priedas už iš tarnautus Lietuvos valstybei metus ir vienkartinės priemokos metų pabaigoje už viršvalandinį darbą, darbą poilsio ir švenčių dienomis nemokamos.
- Konstitucinis Teismas 2011 m. vasario 14 d. nutarimu konstatavo, kad teisėjams, atliekantiems tam tikras funkcijas, kai reikia dirbti viršvalandžius, poilsio ir švenčių dienomis, pagal įstatymą mokamos vienkartinės priemokos nėra proporcingos jų išdirbtam laikui, nes jos ribojamos.
- Teisėjų tarybos 2014 m. gruodžio 19 d. nutarimu patvirtintame Kompensavimo teisėjams už darbą poilsio ir švenčių dienomis bei budėjimą tvarkos apraše numatyta, kad teisėjų pasirinkimu už darbą poilsio ir švenčių dieną bei budėjimą teisme švenčių dieną teisėjui mokamas dvigubas atlyginimas, o už budėjimą teisme poilsio dieną – 1,5 atlyginimo arba papildomas poilsio laikas, pridedamas prie kasmetinių atostogų. Už 2 valandų budėjimą namuose teisėjams mokama 1 proc. vidutinio darbo užmokesčio dydžio priemoka.
- Bendrosios kompetencijos ir specializuotuose teismuose dirba 786 teisėjai, jų priskaičiuotos pareiginės algos dydis 2021 m. nuo 2867,4 Eur (apylinkių teismuose) iki 3398,4 Eur (Lietuvos Aukščiausioje Teisme). Konstituciniame Teisme dirba 9 teisėjai, vidutinis teisėjo darbo užmokestis 2020 m. IV ketv. buvo 5163 Eur.

Esmė. Siūloma:

- ✓ įtvirtinti, kad bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų pirmininkų, jų pavaduotojų, skyrių pirmininkų ir teisėjų atlyginimus sudaro: pareiginė alga, priedas už tarnybos stažą, apmokėjimas už darbą bei budėjimą poilsio ir švenčių dienomis, priemokos už padidėjusį darbų krūvį ir apmokėjimas už pavadavimą;
- ✓ už darbą ar budėjimą bendrosios kompetencijos ar specializuotame teisme poilsio ir švenčių dienomis teisėjo pasirinkimu mokėti dvigubo jo pareiginės algos su priedu už tarnybos stažą dydžio atlygį arba jam per artimiausią mėnesį suteikti dvigubos trukmės poilsio laiką, arba šį poilsio laiką pridėti prie kasmetinių atostogų;

- ✓ už budėjimo poilsio ir švenčių dienomis namuose laiką bendrosios kompetencijos ar specializuoto teismo teisėjui mokėti 50 proc. jo pareiginės algos su priedu už tarnybos stažą dydžio atlygi proporcingai budėtam laikui;
- ✓ numatyti teisėjui galimybę gauti ne didesnę kaip 30 proc. jo pareiginės algos dydžio priemoną už padidėjusį darbų, atliekamų teismo darbo tvarkos taisyklėse nustatytu darbo laiku, krūvį tais atvejais, kai teisėjas atlieka kito to paties bendrosios kompetencijos ar specializuoto teismo (ar tų pačių teismo rūmų) teisėjo funkcijas arba jei bendrosios kompetencijos ar specializuoto teismo (ar tų pačių teismo rūmų) teisėjas negali eiti teisėjo pareigų;
- ✓ suvienodinti teisėjų priedo už išstarnautus valstybei metus skaičiavimo tvarką su valstybės tarnautojams taikoma tvarka – skaičiuoti po 1 proc. jų pareiginės algos už kiekvienus metus, bet ne daugiau kaip 30 proc. pareiginės algos (dabar 3 proc. teisėjo pareiginės algos už kiekvienus 3 metus, bet ne daugiau kaip 30 proc. pareiginės algos).

Įstatymas išdėstomas nauja redakcija, patikslinamas jo pavadinimas.

Įstatymas įsigaliojotų 2022 m. sausio 1 d.

Papildomų valstybės biudžeto lėšų poreikis – apie 420 tūkst. eurų.

Nauda: Būtų įgyvendintas Konstitucinio teismo nutarimas – įstatyminiu lygiu sureglamentuotas apmokėjimas teisėjams už darbą, budėjimą poilsio ir švenčių dienomis, padidėjusį darbų krūvį ir pavadavimą.

Derinimas:

- Projektas derintas su Teisingumo ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Finansų ministerija, Nacionaline teismų administracija ir Teisėjų taryba.
- Argumentai dėl pastabų ir pasiūlymų, į kuriuos neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies, pateikti derinimo pažymoje.
 - Teisingumo ministerija siūlo: 1) didinti teisėjų pareiginių algų koeficientus; 2) nuostatas dėl apmokėjimo už darbą bei budėjimą poilsio ir švenčių dienomis, padidėjusį darbų krūvį ir pavadavimą taikyti ir Konstitucinio Teismo teisėjams; 3) spręsti klausimą dėl apmokėjimo už teisėjų viršvalandinį darbą; 4) numatyti pereinamojo laikotarpio nuostatas.
 - Teisėjų taryba ir Nacionalinė teismų administracija siūlo bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų teisėjų atlyginimų koeficientus padidinti 13 proc., t. y. tiek, kiek anksčiau buvo padidinti aukščiausių kategorijų valstybės tarnautojų pareiginės algos koeficientai.
 - Gautas pasiūlymas iš visuomenės, kuriame siūloma: 1) atsisakyti priedo už tarnybos valstybei stažą; 2) numatyti priedą už neatlygintinus mokymus; 3) Konstitucinio Teismo teisėjui koeficientą padidinti nuo 29,35 iki 40, Konstitucinio Teismo pirmininkui – nuo 32,3 iki 45.

SADM argumentuoja, kad pareiginių algų koeficientų didinimas nebuvo numatytas Teisėkūros plane, šiam tikslui nenumatytos papildomos biudžeto lėšos, klausimas dėl jų skyrimo galėtų būti sprendžiamas tik ministrų derybose dėl 2022–2024 metais planuojamų pasiekti rezultatų. Be to, didinti viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokestį reikėtų sistemiskai, neišskiriant tik vienos srities darbuotojų.

Šiuo metu galiojantis įstatymas nenumato galimybės mokėti vienkartinę priemoną metų pabaigoje Konstitucinio Teismo teisėjams už jų viršvalandinį darbą ar darbą poilsio ir švenčių dienomis, ji skirta tik bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų teisėjams. Konstitucinis Teismas bylas nagrinėja ir nutarimus, išvadas ar sprendimus priima kolegialiai.

Teisėjų tarybos apraše teisėjų viršvalandinio darbo apmokėjimas nereglamentuojamas. Teisėjai savo darbą planuoja ir organizuoja savarankiškai (Teismų įstatymo 44¹ str. 1 d.). Teisėjų darbo laiko norma nenustatyta, todėl nėra atskaitos taško, nuo kurio būtų skaičiuojami viršvalandžiai. Teisėjai, organizuodami savo darbo laiką savarankiškai, gali vienos dienos viršytą įprastą darbo valandų skaičių kompensuoti, kitą dieną dirbdami trumpiau. Priedas už tarnybos Lietuvos valstybei stažą numatytas ne tik teisėjams, bet ir daugumai kitų viešojo sektoriaus darbuotojų (valstybės tarnautojams, valstybės politikams, valstybės pareigūnams, žvalgybos pareigūnams, vidaus tarnybos sistemos pareigūnams ir kt.). Norint šį priedą panaikinti, tai daryti reikėtų sistemiskai.

Atitiktis Vyriausybės programai: Projektas nesusijęs su Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimu.

Dalykinio vertinimo išvada. Likus nesuderintų nuostatų siūlome įstatymo projektą **svarstyti tarpinstituciniame pasitarime** ir patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas ir pasiūlymus.

Socialinės politikos grupės patarėja

Aušra Gratulevičienė

tel. 8 706 61 803, el.p. ausra.gratuleviciene@lr.lt